

DEFINÍCIÓ: Legyen V nem üres halmaz (elemei: a, b, c, \dots). V vektortér az \mathbb{R} felett a $+$, $\lambda \cdot$ műveletekre nézve, ha teljesül mind a tíz alábbi követelmény:

- I./1. $+$: $V \times V \rightarrow V$, azaz $\forall a, b \in V$ -hez hozzá van rendelve egy $a + b \in V$;
 I./2. $\forall a, b \in V \quad b + a = a + b$ (kommutativitás);
 I./3. $\forall a, b, c \in V \quad (a + b) + c = a + (b + c)$ (asszociativitás);
 I./4. $\exists 0 \in V : \forall a \in V \quad 0 + a = a (= a + 0)$ („nullvektor” létezése);
 I./5. $\forall a \in V \exists (-a) \in V : (-a) + a = 0 (= a + (-a))$ („ellentett” létezése);
 II./1. $\lambda \cdot$: $\mathbb{R} \times V \rightarrow V$, azaz $\forall \lambda \in \mathbb{R}, a \in V$ -hez hozzá van rendelve egy $\lambda \cdot a \in V$;
 II./2. $\forall \lambda, \mu \in \mathbb{R}, a \in V \quad (\lambda\mu) \cdot a = \lambda \cdot (\mu \cdot a)$ („asszociativitás”);
 II./3. $\forall \lambda, \mu \in \mathbb{R}, a \in V \quad (\lambda + \mu) \cdot a = \lambda \cdot a + \mu \cdot a$ (első disztributivitás);
 II./4. $\forall \lambda \in \mathbb{R}, a, b \in V \quad \lambda \cdot (a + b) = \lambda \cdot a + \lambda \cdot b$ (második disztributivitás);
 II./5. $\forall a \in V \quad 1 \cdot a = a$.

TÉTEL: $\exists! 0 \in V : \forall a \in V \quad 0 + a = a (= a + 0)$.

TÉTEL: $\forall a \in V \exists! (-a) \in V : (-a) + a = 0 (= a + (-a))$.

TÉTEL: $\lambda \in \mathbb{R}, a \in V$ esetén

$\lambda \cdot a = 0 \Leftrightarrow \lambda = 0$ vagy $a = 0$.

TÉTEL: $\forall a \in V, (-a) = (-1) \cdot a$.

DEFINÍCIÓ: Legyen $k \geq 1$; $a_1, a_2, \dots, a_k \in V$ [vektorrendszer, rövidítve: vr; a „rendszer” arra utal, hogy a vektorok között lehetnek egyenlők, akár mind egyenlő lehet]; $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_k \in \mathbb{R}$. Az a_1, \dots, a_k vr $\lambda_1, \dots, \lambda_k$ együtthatós LINEÁRIS KOMBINÁCIÓJA $\lambda_1 a_1 + \lambda_2 a_2 + \dots + \lambda_k a_k$. Az eredmény egy V -beli vektor. Az a_1, \dots, a_k vr TRIVIÁLIS LINEÁRIS KOMBINÁCIÓJA: $0a_1 + \dots + 0a_k$. Bármely vr triviális lineáris kombinációja $= 0$.

DEFINÍCIÓ: Az a_1, a_2, \dots, a_k vr LINEÁRISAN ÖSSZEFÜGGŐ (rövidítve: Ö), ha $\exists \lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_k \in \mathbb{R}$, nem mind 0, melyekre $\lambda_1 a_1 + \lambda_2 a_2 + \dots + \lambda_k a_k = 0$ (azaz, ha a vektorrendszernek létezik nullvektort adó nemtriviális lineáris kombinációja).

DEFINÍCIÓ: Az a_1, a_2, \dots, a_k vr LINEÁRISAN FÜGGETLEN (rövidítve: L), ha $\{\mu_1, \mu_2, \dots, \mu_k \in \mathbb{R}; \mu_1 a_1 + \mu_2 a_2 + \dots + \mu_k a_k = 0 \Rightarrow \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k = 0\}$ (azaz, ha a vektorrendszernek CSAK a triviális lineáris kombinációja ad nullvektort).

DEFINÍCIÓ: Legyen V vektortér \mathbb{R} felett a $+$, $\lambda \cdot$ műveletekre, $e_1, \dots, e_n \in V$. Az e_1, \dots, e_n bázis (rövidítve: B) V -ben, ha L és a V minden vektorát előállítják lineáris kombinációjuként.

TÉTEL (ELEMI BÁZISTRANSZFORMÁCIÓ):

Legyen e_1, \dots, e_n B V -ben; $a \in V$; $a = \alpha_1 e_1 + \dots + \alpha_n e_n$; $1 \leq i \leq n$. Ekkor $e_1, \dots, e_{i-1}, a, e_{i+1}, \dots, e_n$ B V -ben $\Leftrightarrow \alpha_i \neq 0$.

TÉTEL: $\forall a, b \in V \exists! x \in V : a + x = b$.

TÉTEL: e_1, \dots, e_n B V -ben, $a \in V \Rightarrow \exists! \alpha_1, \dots, \alpha_n \in \mathbb{R} : a = \alpha_1 e_1 + \dots + \alpha_n e_n$.

TÉTEL: Ha $e_1, \dots, e_n \in V$ olyan, hogy $\forall a \in V \exists! \alpha_1, \dots, \alpha_n \in \mathbb{R} : a = \alpha_1 e_1 + \dots + \alpha_n e_n$, akkor e_1, \dots, e_n bázis V -ben.

DEFINÍCIÓ: e_1, \dots, e_n B V -ben, $a \in V, a = \alpha_1 e_1 + \dots + \alpha_n e_n$ esetén azt mondjuk, hogy az a koordinátái az e_1, \dots, e_n bázisban $\alpha_1, \dots, \alpha_n$. Jelölése:

$$[a]_e = [a]_{e_1, \dots, e_n} = \begin{bmatrix} \alpha_1 \\ \alpha_2 \\ \vdots \\ \alpha_n \end{bmatrix} \in \mathbb{R}^n.$$

DEFINÍCIÓ: W altere V -nek [jelölése: $W \leq V$], ha $W \subseteq V$ és W vektortér az \mathbb{R} felett „a V belüli műveletekre”, azaz pontosan fogalmazva a $+|_W$ és $\lambda \cdot |_W$ műveletekre nézve.

TÉTEL: $W \leq V \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} 1. \quad \emptyset \neq W \subseteq V \\ 2. \quad a, b \in W \Rightarrow a + b \in W \\ 3. \quad \lambda \in \mathbb{R}, a \in W \Rightarrow \lambda a \in W \end{array} \right\}$.

DEFINÍCIÓ: Az $A \subseteq V$ jelentse azt, hogy $a \in A \Rightarrow a \in V$ (de itt csak egyszer!).

DEFINÍCIÓ: $\emptyset \neq A \subseteq V$ és $v \in V$ esetén azt mondjuk, hogy a v lineárisan függ az A -tól, ha a v előállítható valamely véges sok A belüli vektor valós együtthatós lineáris

TÉTEL: $k \geq 2, a_1, \dots, a_k \in V$ esetén

$a_1, \dots, a_k \in \tilde{O} \Leftrightarrow \exists a_i$, ami lineárisan függ az $a_1, \dots, a_{i-1}, a_{i+1}, \dots, a_k$ vektorrendszerétől.

DEFINÍCIÓ: $\emptyset \neq A \subseteq V$ esetén $W(A) = \{v \mid v \in V, v \text{ lineárisan függ } A\text{-tól}\}$.

TÉTEL: Tetszőleges $\emptyset \neq A \subseteq V$ esetén $W(A) \leq V$, továbbá $A \subseteq W(A)$.

TÉTEL: $\{W_1 \leq V, W_2 \leq V\} \Rightarrow W_1 \cap W_2 \leq V$.

TÉTEL: $a_1, \dots, a_k, b \in V$; $a_1, \dots, a_k \in L$ és $a_1, \dots, a_k, b \in \tilde{O}$ esetén b lineárisan függ az a_1, \dots, a_k -től.

DEFINÍCIÓ: $\emptyset \neq A \subseteq V$ esetén tekintsük a V összes, az A -t „tartalmazó” alterének a metszetét. Ennek neve: az A által generált (kifeszített) altér, jelölése: $\langle A \rangle$.

TÉTEL: $\emptyset \neq A \subseteq V$ esetén $\langle A \rangle = W(A)$.

DEFINÍCIÓ: G generátorrendszer (rövidítve: G) V -ben, ha $\emptyset \neq G \subseteq V$ és $\langle G \rangle = V$.

Így már a bázis definícióját is rövidíthetjük: B (V -ben) $\equiv L$ és G (V -ben). Ez végtelen vektorrendszerre is érvényes lesz, ha L -et definiáljuk erre az esetre: Egy végtelen vektorrendszer L , ha bármely véges részszerrendszere L .

TÉTEL: Ha $V \neq \{0\}$ és V -ben van véges generátorrendszer (V „végesdimenziós”), akkor létezik bázis V -ben, sőt bármely véges generátorrendszerből kiválasztható bázis.

1. SZÁMÚ KICSERÉLÉSI TÉTEL: Legyen $a_1, \dots, a_k \in L$; $b_1, \dots, b_m \in G \subseteq V$ -ben. Ekkor

$\alpha) \quad \exists j \in \{1, \dots, m\} : b_j, a_2, \dots, a_k \in L \quad \beta) \quad k \leq m$ (azaz $|L| \leq |G|$).

TÉTEL: Ha B_1, B_2 bázisok V -ben, n pozitív egész, $|B_1| = n$, akkor B_2 is véges és $|B_2| = n$.

DEFINÍCIÓ: Az \mathbb{R} feletti V vektortér dimenziója:

$$\dim V = \begin{cases} 0, & \text{ha } V = \{0\}; \\ \text{egy tetszőleges } B \text{ elemszáma,} & \text{ha } V \neq \{0\} \text{ és van véges } G \subseteq V\text{-ben;} \\ \infty & \text{egyébként.} \end{cases}$$

DEFINÍCIÓ: Az a_1, \dots, a_m vektorrendszer rangja az általuk generált altér dimenziója:

$r(a_1, \dots, a_m) = \dim \langle a_1, \dots, a_m \rangle$ (az r helyén használatos a ρ illetve ϱ is.)

Ha $\dim V = n > 0$, akkor V -ben tetszőleges B, L , illetve G -re $|B| = n, |L| \leq n, |G| \geq n$.

2. SZÁMÚ KICSERÉLÉSI TÉTEL: Legyen $\dim V = n > 0$; $a_1, \dots, a_k \in L$; $b_1, \dots, b_m \in G \subseteq V$ -ben. Ekkor

$\alpha) \quad \exists j_1, \dots, j_s \in \{1, \dots, m\}$ [itt $s \geq 0$]: $a_1, a_2, \dots, a_k, b_{j_1}, \dots, b_{j_s} \in B \subseteq V$ -ben.

$\beta) \quad m = n$ esete: Ekkor G helyett B lesz, s az így adódó állítás szerepel kicserélési tételként Gyapjas Ferenc: Lineáris algebra és geometria c. jegyzetében.

$\gamma) \quad$ Lineárisan független rendszer kiegészíthető bázissá.

$\delta) \quad |L| = n$ esetén az $L \subseteq B$ is.

DEFINÍCIÓ: Legyenek adottak az n és m pozitív egész számok, továbbá minden

$i \in \{1, \dots, n\}$ és $j \in \{1, \dots, m\}$ esetére az a_{ij} valós számok. Az $\begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1m} \\ \vdots & & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nm} \end{bmatrix}$ táblázat

tot egy \mathbb{R} feletti mátrixnak nevezzük, s A -val jelöljük, részletesebben $A = [a_{ij}]_{n \times m}$, vagy

$A = \begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1m} \\ \vdots & & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nm} \end{bmatrix}$, az A mátrix i -edik sora j -edik elemének jelölése: a_{ij} vagy ${}_i[A]_j$.

Az A és a B mátrixok egyenlők, ha alakjuk azonos (mondjuk $n \times m$ -es) és a megfelelő elemeik megegyeznek, azaz minden „szóba jövő” i, j párra ($1 \leq i \leq n$, $1 \leq j \leq m$) teljesül, hogy ${}_i[A]_j = {}_i[B]_j$. Az \mathbb{R} feletti $n \times m$ -es mátrixok halmazát $\mathbb{R}^{n \times m}$ -mel jelöljük ($\mathbb{R}^n = \mathbb{R}^{n \times 1}$).

műveletek:

$+$: $\mathbb{R}^{n \times m} \times \mathbb{R}^{n \times m} \rightarrow \mathbb{R}^{n \times m}$, $A, B \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén $A + B \in \mathbb{R}^{n \times m}$ és minden szóba jövő i, j -re ${}_i[A + B]_j = {}_i[A]_j + {}_i[B]_j$.

$\lambda \cdot$: $\mathbb{R} \times \mathbb{R}^{n \times m} \rightarrow \mathbb{R}^{n \times m}$, $\lambda \in \mathbb{R}$, $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén $\lambda A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ és minden szóba jövő i, j -re ${}_i[\lambda A]_j = \lambda {}_i[A]_j$.

TÉTEL: $\mathbb{R}^{n \times m}$ vektortér az \mathbb{R} felett a fenti $+$, $\lambda \cdot$ műveletekre nézve, $\dim \mathbb{R}^{n \times m} = nm$.

DEFINÍCIÓ: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$, $B \in \mathbb{R}^{m \times k}$ esetén $AB \in \mathbb{R}^{n \times k}$ úgy, hogy minden szóba jövő i, j -re (most $1 \leq i \leq n$, $1 \leq j \leq k$)

$${}_i[AB]_j = \sum_{\ell=1}^m {}_i[A]_{\ell} {}_{\ell}[B]_j.$$

TÉTEL: $A \in \mathbb{R}^{n \times m_1}$, $B \in \mathbb{R}^{m_2 \times k_2}$, $C \in \mathbb{R}^{k_3 \times s}$ esetén

$$\begin{aligned} \exists (AB)C &\Leftrightarrow \underbrace{\{m_1 = m_2 \text{ és } k_2 = k_3\}}_{\Downarrow} \Leftrightarrow \exists A(BC) \\ &\Downarrow \\ (AB)C &= A(BC). \end{aligned}$$

TÉTEL: $A \in \mathbb{R}^{n \times m_1}$, $B \in \mathbb{R}^{m_2 \times k_2}$, $C \in \mathbb{R}^{m_3 \times k_3}$ esetén

$$\begin{aligned} \exists A(B + C) &\Leftrightarrow \underbrace{\{m_1 = m_2 = m_3 \text{ és } k_2 = k_3\}}_{\Downarrow} \Leftrightarrow \exists AB + AC \\ &\Downarrow \\ A(B + C) &= AB + AC. \end{aligned}$$

TÉTEL: $\lambda \in \mathbb{R}$, $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$, $B \in \mathbb{R}^{m \times k} \Rightarrow \lambda(AB) = (\lambda A)B = A(\lambda B)$.

DEFINÍCIÓ: $I_n = \begin{bmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 1 & \dots & 0 \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ 0 & 0 & \dots & 1 \end{bmatrix} \in \mathbb{R}^{n \times n}$ az $n \times n$ -es egységmátrix, ${}_i[I_n]_j = \delta_{ij} =$

$\begin{cases} 1, & \text{ha } i = j; \\ 0, & \text{ha } i \neq j. \end{cases}$ (A δ_{ij} egyik szokásos elnevezése: Kronecker-szimbólum.)

Az egységmátrix elnevezést az indokolja, hogy az I_n a szorzásnál minden olyan mátrixot változatlanul hagy, amellyel az adott sorrendben össze lehet szorozni:

TÉTEL: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén $I_n A = A$ és $A I_m = A$.

DEFINÍCIÓ: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén az A mátrix transzponáltja: $A^T \in \mathbb{R}^{m \times n}$, melyre minden szóba jövő i, j -re ${}_i[A^T]_j = {}_j[A]_i$.

TÉTEL (A transzponálás kapcsolata az eddigi műveletekkel):

$A, B \in \mathbb{R}^{n \times m} \Rightarrow (A + B)^T = A^T + B^T$;

$\lambda \in \mathbb{R}$, $A \in \mathbb{R}^{n \times m} \Rightarrow (\lambda A)^T = \lambda A^T$;

$A \in \mathbb{R}^{n \times m}$, $B \in \mathbb{R}^{m \times k} \Rightarrow (AB)^T = B^T A^T$.

DEFINÍCIÓ: $A = [a_1, \dots, a_m] \in \mathbb{R}^{n \times m}$ oszloprangja: $\varrho_o(A) = r(a_1, \dots, a_m)$ (emlékeztető: $= \dim(a_1, \dots, a_m)$); sorrangja pedig $\varrho_s(A) = \varrho_o(A^T)$.

TÉTEL: Legyenek $C = [c_1, \dots, c_m]$ és $D = [d_1, \dots, d_k]$ ebben a sorrendben összeszorozható \mathbb{R} feletti mátrixok. Ekkor $\varrho_o(CD) \leq \varrho_o(C)$.

TÉTEL: Tetszőleges \mathbb{R} feletti A mátrixra $\varrho_o(A) = \varrho_s(A)$ [ezentúl $= \varrho(A)$, az A rangja; a ϱ helyett használatos ρ vagy akár r is].

DEFINÍCIÓ: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén:

az $A^{(j)}$ egy jobb oldali inverze az A -nak, ha $A^{(j)} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ és $AA^{(j)} = I_n$;

az $A^{(b)}$ egy bal oldali inverze az A -nak, ha $A^{(b)} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ és $A^{(b)}A = I_m$;

az A^{-1} kétoldali inverze A -nak, ha bal oldali inverze is és jobb oldali inverze is A -nak.

Az $AX = I_n$ fenti megoldhatósági feltételéből már leolvasható az $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ jobb oldali inverze létezésének szükséges és elégséges feltétele: $\varrho(A) = n$.

TÉTEL: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén:

(1) $\exists A^{(j)} \Leftrightarrow \varrho(A) = n$;

(2) $\exists A^{(b)} \Leftrightarrow \varrho(A) = m$;

(3) $\exists A^{-1} \Rightarrow \varrho(A) = n = m \Rightarrow \exists A^{(b)}, \exists A^{(j)}$ és egyenlők $\Rightarrow \exists! A^{-1}$.

A négyzetes mátrixok között több olyan mátrix típus van, amely valamilyen számolás elvégzését megkönnyíti.

A következő $n \times n$ -es mátrix neve diagonális mátrix:

$$\begin{bmatrix} \lambda_1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \lambda_2 & \dots & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & \dots & \lambda_n \end{bmatrix}. \text{ Itt a nem-}$$

nulla elemek csak a főátlóban lehetnek (egy elem akkor van a főátlóban, ha a sorindexe és az oszlopindexe megegyezik), de a főátlóban is lehetnek nullák tetszőleges számban. Az $n \times n$ -es diagonális mátrixokkal könnyű számolni, mert két ilyen diagonális mátrixot úgy lehet összeszorozni, hogy a megfelelő diagonális elemeket összeszorozzuk. Más mátrixoknál ez nem ilyen kellemes, de mégis örülünk, ha az alak legalább félig olyan, mint a diagonálisnál. Egy négyzetes mátrixot felső háromszög mátrixnak szokás hívni, ha a főátlója alatt mindenütt nulla van. Az alsó háromszög mátrixban pedig a főátló felett van mindenütt nulla. $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ esetére megemlítünk még néhány speciális fajtát: A szimmetrikus, ha $A^T = A$; A antiszimmetrikus, ha $A^T = -A$; A projektor mátrix, ha $A^2 = A$; A nilpotens mátrix, ha van olyan k pozitív egész, melyre $A^k = 0$; A invertálható mátrix, ha van kétoldali inverze.

DEFINÍCIÓ: $A \in \mathbb{C}^{n \times m}$ esetén az A mátrix adjungáltja: $A^* \in \mathbb{C}^{m \times n}$, melyre minden szóbjövő j, k -ra $j[A^*]_k = k[A]_j$. Az A mátrix adjungáltja a transzponáltjának a komplex konjugáltja.

TÉTEL (Az adjungálás kapcsolata a mátrixműveletekkel):

$A, B \in \mathbb{C}^{n \times m} \Rightarrow (A + B)^* = A^* + B^*$;

$\lambda \in \mathbb{C}, A \in \mathbb{C}^{n \times m} \Rightarrow (\lambda A)^* = \bar{\lambda} A^*$;

$A \in \mathbb{C}^{n \times m}, B \in \mathbb{C}^{m \times k} \Rightarrow (AB)^* = B^* A^*$.

TÉTEL (rangtartó átalakítások): $a_1, \dots, a_k \in V$ (vt. \mathbb{R} felett), $\lambda \in \mathbb{R}, \lambda \neq 0$ esetén

$r(a_2, a_1, \dots, a_k) = r(a_1, a_2, \dots, a_k)$,

$r(\lambda a_1, a_2, \dots, a_k) = r(a_1, a_2, \dots, a_k)$,

$r(a_1 + a_2, a_2, \dots, a_k) = r(a_1, a_2, \dots, a_k)$,

$r(a_1 + \lambda a_2, a_2, \dots, a_k) = r(a_1, a_2, \dots, a_k)$.

TÉTEL: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}, \varrho(A) = r \geq 1$ esetén $A \rightsquigarrow \begin{bmatrix} I_r & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \in \mathbb{R}^{n \times m}$.

DEFINÍCIÓ: $A \in \mathbb{R}^{n \times m}$ esetén az $A^{(g)}$ egy általánosított inverze az A -nak, ha $A^{(g)} \in \mathbb{R}^{m \times n}$ és $AA^{(g)}A = A$.

DEFINÍCIÓ: Az $A = \begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix} \in \mathbb{R}^{n \times n}$ mátrix **determinánsa** egy alább definiált **szám**, melyet röviden $|A|$ -val jelölünk, részletesebben kiírhatjuk a mátrix elemeit a szokott módon, de függőleges vonalak közé:

$$(|A| =) \begin{vmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nn} \end{vmatrix} = \sum_{\substack{i_1, \dots, i_n \\ (1, \dots, n)}} (-1)^{I(i_1, i_2, \dots, i_n)} a_{1i_1} a_{2i_2} \cdot \dots \cdot a_{ni_n}.$$

TÉTEL: Legyen $n \geq 2$.

a) Ha az $1, 2, \dots, n$ számok i_1, i_2, \dots, i_n permutációjában két elemet felcserélünk, akkor az inverziószám páratlan számmal változik.

b) Ha az $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ mátrix valamely két sorát felcseréljük, akkor az így nyert B mátrix determinánsa: $|B| = -|A|$, azaz két sor felcserélése esetén a determináns értéke (-1) -gyel szorzódik.

TÉTEL: Ha $n \geq 2$ és az $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ mátrixnak van két megegyező sora, akkor A determinánsa 0.

TÉTEL: Ha $n \geq 2$, $\lambda \in \mathbb{R}$ esetén az $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ mátrix egyik sorához egy **másik** sorának a λ -szorosát hozzáadjuk, akkor az így keletkezett mátrix determinánsa is $|A|$, tehát az a **rangtartó** átalakítás, amikor egyik sorhoz egy másik sor számszorosát adjuk, egyben **determinánstartó** is!

TÉTEL:

$$\begin{vmatrix} a_{11} & \dots & a_{1,n-1} & a_{1n} \\ \vdots & & \vdots & \vdots \\ a_{n-1,1} & \dots & a_{n-1,n-1} & a_{n-1,n} \\ 0 & \dots & 0 & a_{nn} \end{vmatrix} = a_{nn} \begin{vmatrix} a_{11} & \dots & a_{1,n-1} \\ \vdots & & \vdots \\ a_{n-1,1} & \dots & a_{n-1,n-1} \end{vmatrix}.$$

KÖVETKEZMÉNY: Felső háromszög mátrix (9/2) determinánsa a főátlóban lévő elemek szorzata.

KÖVETKEZMÉNY: $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ esetén

$$|A| \neq 0 \Leftrightarrow \rho(A) = n \Leftrightarrow \exists A^{-1}.$$

KIFEJTÉSI TÉTEL: $n \geq 2$, $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$ esetén

a) Tetszőleges $1 \leq i \leq n$ esetén

$$|A| = \sum_{j=1}^n a_{ij} A_{ij};$$

b) Tetszőleges $1 \leq j \leq n$ esetén

$$|A| = \sum_{i=1}^n a_{ij} A_{ij}.$$

CRAMER-SZABÁLY: $A = [a_1, \dots, a_n] \in \mathbb{R}^{n \times n}$, $|A| \neq 0$, $b \in \mathbb{R}^n$ esetén $\exists! x \in \mathbb{R}^n$, melyre $Ax = b$, továbbá az x j -edik komponense ($j = 1, \dots, n$)

$$x_j = \frac{\det([a_1, \dots, b, \dots, a_n])}{\det([a_1, \dots, a_j, \dots, a_n])}.$$

Lineáris programozási feladat:

Egy olyan szélsőértékfeladatot, melyben a feltételek lineáris egyenlet-, illetve egyenlőtlenségrendszerrel vannak megadva, és egy lineáris célfüggvény szélsőértékét keressük, lineáris programozási feladatnak nevezzük.

Példák:

- Takarmányozási feladat: hogyan tudjuk a minimális napi szükségletet a lehető legolcsóbban beszerezni?
- Termelési feladat: hogyan tudjuk adott feltételek mellett a lehető legnagyobb hasznot termelni?

Lehetséges megoldás:

Azokat a pontokat, melyek a feltételrendszer összes feltételét kielégítik, lehetséges megoldásnak nevezzük.

Optimális megoldás:

Azokat a pontokat, melyek lehetséges megoldások, és ahol a célfüggvény értéke (feladattól függően) minimális/maximális, optimális megoldásnak nevezzük.

Standard alak:

$$\begin{array}{rcl} A\mathbf{x} & = & \mathbf{b} \\ \mathbf{x} & \geq & \mathbf{0} \\ \mathbf{c}^T\mathbf{x} & \rightarrow & \max \\ (\mathbf{b} & \geq & \mathbf{0}) \end{array}$$

Minden LP feladat standard alakra hozható:

- a feltételek közti egyenlőtlenségek kiküszöböléséhez segédváltozókat vezetünk be
- az x azon elemeit, melyek negatívak is lehetnek, felbontjuk $x_i^+ - x_i^-$ alakúra
- amennyiben minimumot keresünk, a célfüggvényt (-1) -el szorozva visszavezethetjük maximumkeresésre

Bázismegoldás:

Egy LP feladat bázismegoldása egy olyan vektor, melyben a bázishoz nem tartozó változók értéke 0. Minden LP feladatnak véges sok bázismegoldása van. Standard alakban létezik megengedett bázismegoldás.

Szimplex algoritmus:

Kezdeti/szimplex tábla:

\mathbf{b}	A	I
0	$-\mathbf{c}^T$	$\mathbf{0}^T$

1. Oszlopválasztás: az első olyan oszlopot választjuk, melyben az alsó ($z-c$) sorban negatív elem áll. Legyen ezen oszlop indexe j .

2. Generátor/pivot elem választása: a j . oszlopban kiválasztjuk azt az i . sort, melyre $[AI]_{i,j-1}$ pozitív és $b_i / [AI]_{i,j-1}$ minimális. Utóbbit hányadosszabálynak is nevezzük.
3. A kiválasztott sor segítségével nullázzuk ki a kiválasztott oszlop többi sorában lévő elemeket az i . sor megfelelő számszorosának hozzáadásával.
4. Ismételjük az eljárást az első lépéstől addig, amíg az alsó sor minden eleme nagyobb vagy egyenlő nem lesz, mint nulla. Ekkor a szimplex tábla bal alsó sarkában megjelenik az optimális célfüggvényérték, valamint leolvasható a megoldás az első oszlopból.

Megjegyzés:

- ha nem bázis oszlopban a $(z-c)$ sorban 0 szerepel, akkor létezik alternatív optimum.
- ha létezik olyan oszlop, melyre a $(z-c)$ sorban negatív, a többi sorban pedig nem pozitív elemek szerepelnek, akkor a feladat megoldása nem korlátos.
- a szimplex algoritmus ciklikussá válhat, ekkor különböző változatait kell használnunk a megoldáshoz (pl Bland szabály, lexikografikus szimplex módszer)